

Seminārs un diskusiju forums

“Sadarbība un pieredzes apmaiņa ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanā Latvijā”

*Eiropas Savienības māja
Aspazijas bulvāris 28, Rīga
2017.gada 27.oktobris*

Ekosistēmu pakalpojumu pieeja ilgtspējīgai pārvaldībai

*Ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma STRATĒGISKO
REKOMENDĀCIJU IZSTRĀDES LATVIJAI ietvaros*

Sabīne Zāgere

«Baltijas krasti»

konsultante telpiskās attīstības plānošanas jomā

LIFE13 ENV/LV/000839

projekts LIFE «Ekosistēmu pakalpojumi» / “LIFE EcosystemServices”

EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJA ILGTSPĒJĪGAI PĀRVALDĪBAI

Ievadā: Stratēģisko rekomendāciju Latvijai izstrādes pieeja un process – tieši saistītās paralēlās aktivitātes;

I Ekosistēmu pakalpojumu pieeja un Ilgtspējīga attīstība - korelācija;

II Teritoriju attīstības plānošana – plānošanas līmeņi, dokumentu veidi un darbības termiņi Latvijā – korelācija ar ārvalstu piemēriem;

III Teritoriju pamata tipoloģija un vispārīgās rekomendācijas;

IV Reģistrācijas aptaujas rezultāti, secinājumi;

V Nākamie soļi Stratēģisko rekomendāciju Latvijai izstrādes procesā: ekspertu konsultatīvās atbalsta grupas tikšanās, specializēto rekomendāciju izstrāde adresātiem un TAP rīks.

LIFE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI: *Stratēģisko rekomendāciju izstrāde Latvijai:*

Pieeja un process

- Projekta partneru sadarbība – izpētes un diskusijas (BK, DAP, SND)
- Ekspertu konsultatīvā atbalsta grupa - sanāksmes (BK, VARAM, LPS, ZM, DAP, SND, SIA«METRUM», RPR) - 2 aizvadītas, 3. plānota š.g. novembrī;

Paralēlās aktivitātes:

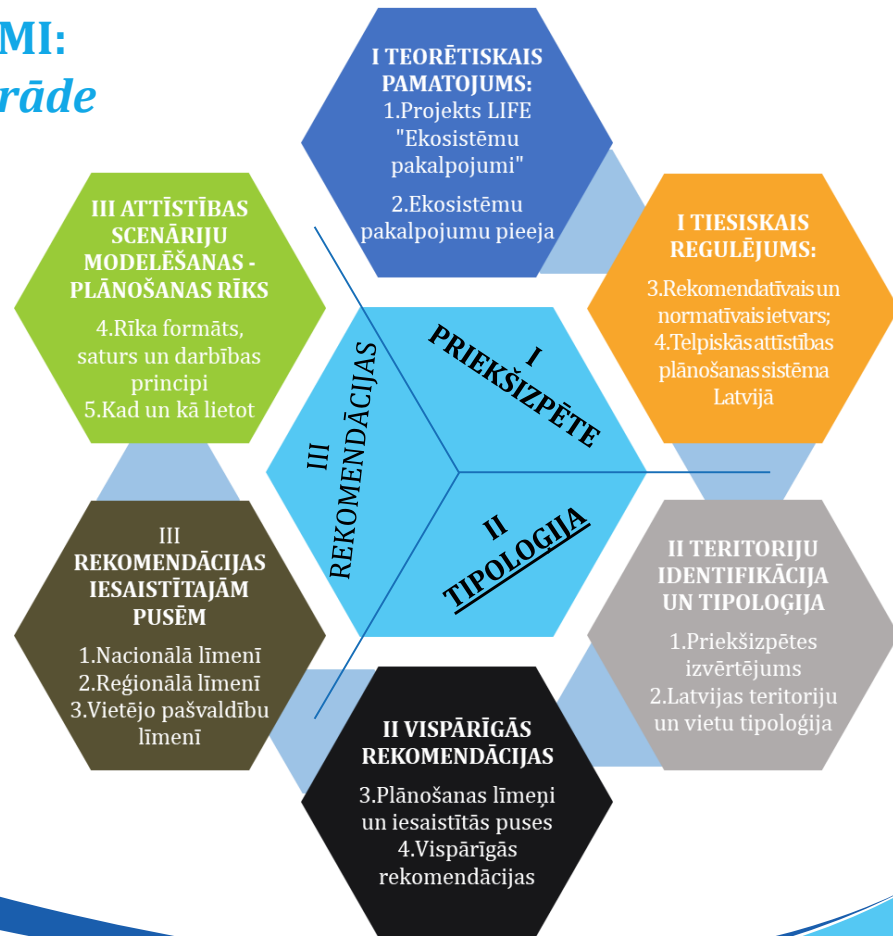
- **Saulkrastu novada attīstības programma 2014-2020.gadam aktualizācija LIFE projekta ietvaros**, atbilstoši projekta mērķiem, aktualizējot datus, pārskatot Vidēja termiņa prioritātes, Rīcību virzienus, uzdevumus un aktivitātes;
- **Rekomendācijas dabas aizsardzības plānu NP «Ķemerī» un DP «Piejūra» izstrādei**; Rekomendācijas MK noteikumu Nr. 686 «Noteikumi par ĪADT dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību» (2007) grozījumiem.

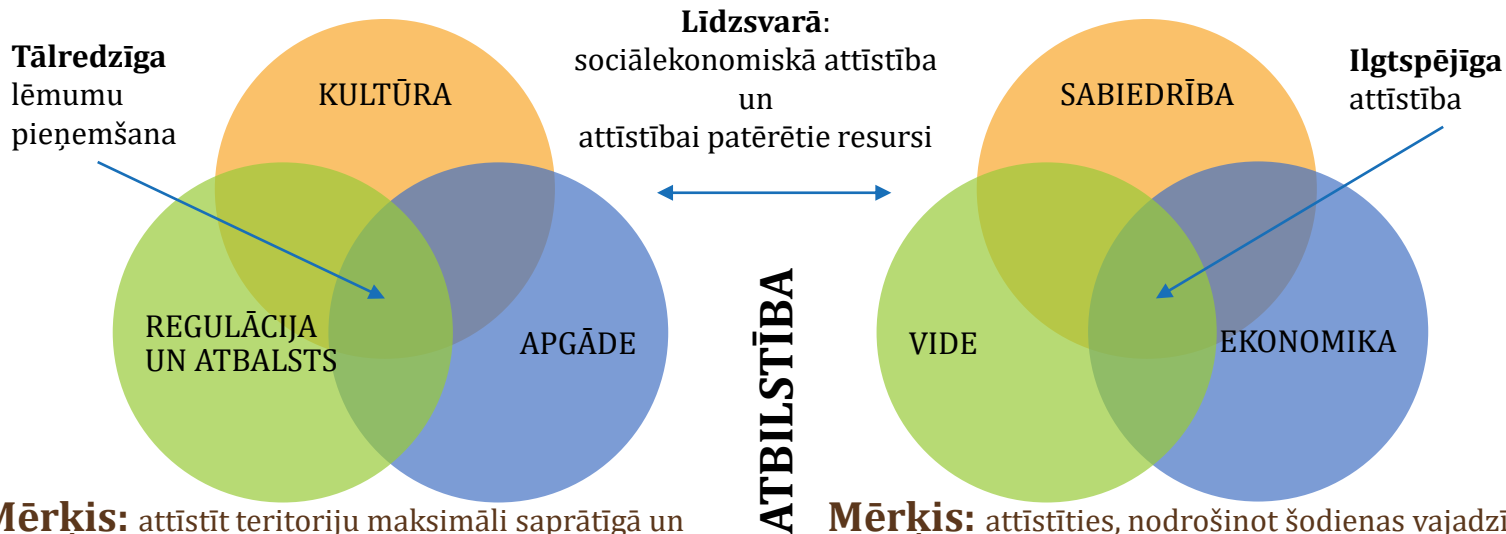
LIFE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI: *Stratēģisko rekomendāciju izstrāde Latvijai:*

REKOMENDĀCIJU IZSTRĀDES POSMI UN STRUKTŪRA:

I EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU PIEEJA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA – KORELĀCIJA: ideoloģiski un procesuāli

Mērķis: attīstīt teritoriju maksimāli saprātīgā un dabas vidi nedegradējošā veidā

Soļi: EP kartēšana, novērtēšana, attīstības scenāriju modelēšana ar ieguvumu un zaudējumu analīzi, lēmumu pieņemšana, īstenošana

Mērķis: attīstīties, nodrošinot šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai.

Soļi: situācijas (vajadzību un iespēju) apzināšana, vīzijas, stratēģisko mērķu un prioritāšu definēšana, rīcības programmu un budžeta plānošana, īstenošana

II TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA – PLĀNOŠANAS LĪMEŅI, DOKUMENTU VEIDI UN DARBĪBAS TERMIŅI LATVIJĀ – korelācija ar ārvalstu piemēriem

Attīstības plānošanas dokumentu veidi:
politikas plānošanas dokumenti,
institūciju vadības dokumenti un
teritorijas attīstības plānošanas
dokumenti (ilgtermiņa – līdz 25 gadiem,
vidēja termiņa līdz 7 gadiem).

PIEMĒRI:

- Nacionālie ekosistēmu novērtējumi
- Reģionu vai apvidu ekosistēmu novērtējumi
- Lokāli, tematiski - pašvaldību vai atsevišķu teritoriju plānojumi

TELPISKĀS PLĀNOŠANAS LĪMEŅI

NACIONĀLAIS LĪMENIS

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam – **Latvijas 2030** (LIAS 2030), kas vienlaikus ietver arī Nacionālo telpisko perspektīvi

Nacionālais attīstības plāns 2014-2020 - **NAP 2020**

Jūras telpiskais plānojums (Nacionāla līmeņa tematiskais plānojums)

REĢIONĀLAIS LĪMENIS - 5 PLĀNOŠANAS REĢIONI

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Tematiskie plānojumi (izstrādā pēc nepieciešamības)

Attīstības programma

PAŠVALDĪBU / VIETĒJAIS LĪMENIS

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Attīstības programma

Tematiskie plānojumi (izstrādā pēc nepieciešamības)

Teritorijas plānojums

II TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA – PLĀNOŠANAS LĪMEŅI, DOKUMENTU VEIDI UN DARBĪBAS TERMIŅI LATVIJĀ – korelācija ar ārvalstu piemēriem

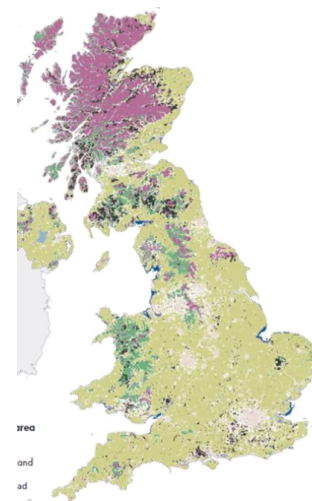
PIEMĒRI - Nacionālie ekosistēmu novērtējumi

Atkarībā no mērķa, par pamatu izmantojot:

- Tūkstošgades ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma (MEA, 2005) pieeju (*Apvienotā Karaliste, Francija, Lietuva, Portugāle, Nīderlande, Spānija, Vācija*) vai
- Ekosistēmas un bioloģiskās daudzveidības ekonomika (TEEB, 2007) pieeju (*Norvēģija, Somija, Zviedrija*).

Mērķi: *apzināt izplatītākās ekosistēmas, novērtēt to kvalitāti, sniegtos labumus un pakalpojumus, definēt nepieciešamās darbības un atbildīgos vai izvērtēt dabas sniegtos labumus un integrēt tos nacionālā ekonomikā, izstrādāt plašākus ekonomikas un attīstības indikatorus bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu integrācijai un integrēt ekosistēmu pieeju visos lēmuma pieņemšanas līmeņos.*

Rezultāti: *situāciju novērtējumi, uz tiem balstīti politikas plānošanas dokumenti, ziņojumi un rekomendācijas.*

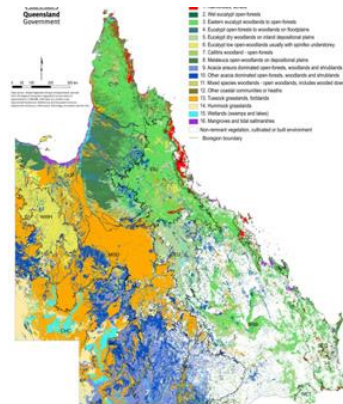
II TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA – PLĀNOŠANAS LĪMENI, DOKUMENTU VEIDI UN DARBĪBAS TERMIŅI LATVIJĀ – korelācija ar ārvalstu piemēriem

PIEMĒRI – Reģionu un apvidu ekosistēmu novērtējumi

Mērķi: apzināt izplatītākās ekosistēmas, novērtēt to kvalitāti, sniegtos labumus un pakalpojumus, definēt nepieciešamās darbības un atbildīgos vai

Reģionu ekosistēmu novērtējumu veic ar mērķi sagatavot Nacionālo novērtējumu (Beļģija, Austrālija).

Rezultāti: situāciju novērtējumi, uz tiem balstīti politikas plānošanas dokumenti, rekomendācijas un tematiskie plānojumi.

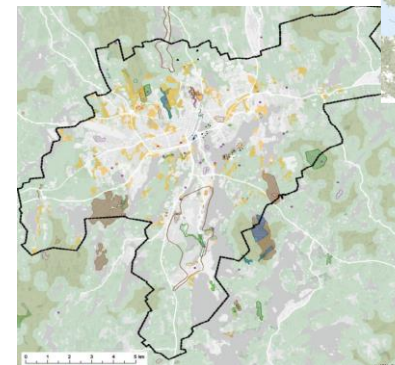

II TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA – PLĀNOŠANAS LĪMEŅI, DOKUMENTU VEIDI UN DARBĪBAS TERMIŅI LATVIJĀ – korelācija ar ārvalstu piemēriem

PIEMĒRI – Lokāli, tematiski - pašvaldību vai atsevišķu teritoriju plānojumi

Mērķi: veikt ekosistēmu un to sniegto labumu un pakalpojumu kartēšanu, novērtējumu konkrētās administratīvās teritorijās vai īpašumos, rezultātus izmantot par pamatu turpmākajam teritoriju attīstības plānošanas darbam

Rezultāti: rekomendācijas un tematiskie plānojumi.

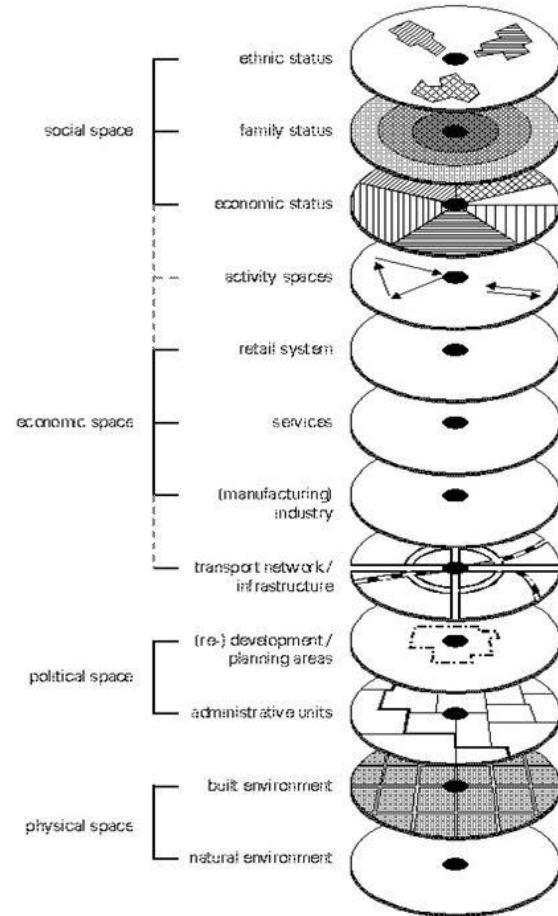

III TERITORIJU PAMATA TIPOLOĢIJA UN VISPĀRĪGĀS REKOMENDĀCIJAS – atbildes reakcija uz globāliem un vietējiem izaicinājumiem!

Unikāli vietējie izaicinājumi / vienota principiālā uzbūve

- **Urbanizēta pilsētvide** (pilsēta: blīva apbūve, apdzīvojums) – *EP pieejamība, klimata pārmaiņu ietekme*
- **Daļēji urbanizēta** (mazpilsēta: vidēji blīva apbūve, apdzīvojums) – *servisi un resursi*
- **Mazpārveidota** (ciems, viensēta: izkliedēta, zema blīvuma apbūve, apdzīvojums) – *resursi un servisi*
- **Īpašas nozīmes vērtību un / vai statusa teritorija** vai vieta (kultūras un / vai dabas mantojums) – *nestandarta risinājumi, kompromisi*

*Ecological land use model. Murdie, R.A.
(1969), Toronto*

III TERITORIJU PAMATA TIPOLOĢIJA UN VISPĀRĪGĀS REKOMENDĀCIJAS

– atbildes reakcija uz globāliem un vietējiem izaicinājumiem!

Stratēģiskā puse – politikas veidošana un nostiprināšana prioritāri sabiedrībā, sekundāri regulējošās normās

Attieksmes veidošana, kas sākas ar situācijas **izpratni**, bet izpratne no **zināšanām**, kuras protam **tālredzīgi** izmantot!

Praktiskā puse

Resursu un vērtību **apzināšana, novērtēšana** // Vajadzību un iespēju apzināšana, novērtēšana (kvantitatīvi un kvalitatīvi)

Ieguvumu un zaudējumu analīze, modelējot attīstības scenārijus – videi un sabiedrībai **atbilstoša specializācija** // transformācija

→ Ekosistēmas sniedz labumus un pakalpojumus, kur lielā īpatsvarā svarīgi, ka ir, kas tos saņem, lieto un rada labklājību, un svarīgi, ka ir, kas paskaidro kā to darīt **ilgtspējīgi**, kāds ieklausās un atbilstoši īsteno!

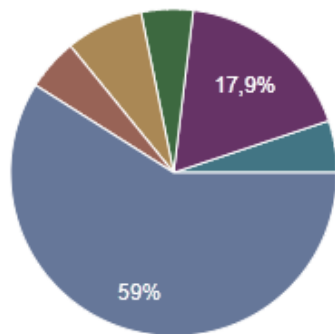

IV REĢISTRĀCIJAS APTAUJAS REZULTĀTI

Profesionālā darbība - sabiedriskais sektors (var būt vairākas atbildes)

39 atbildes

- Valsts, nacionāla līmeņa iestāde / organizācija
- Valsts, reģionāla līmeņa iestāde / organizācija
- Pašvaldība, pašvaldības iestāde / struktūrvienība
- Komerksabiedrība
- Nodibinājums, biedrība, fonds
- LLU studijas

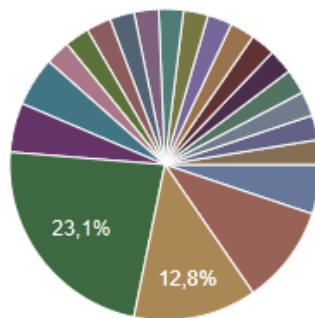

IV REĢISTRĀCIJAS APTAUJAS REZULTĀTI

Profesionālā darbība - privātais sektors (var būt vairākas atbildes)

39 atbildes

- Individuālais uzņēmējs (ražotājs)
- Individuālais uzņēmējs (pakalpojumi...)
- Mājsaimniecība
- Bezpeļņas organizācija
- Nav
- sabiedriskais sektors
- valsts pārvalde
- komercsabiedrība

▲ 1/3 ▼

- n/a
- Pētniecības iestāde
- Valsts iestāde
- mazdārziņš
-
- nav privātais sektors
- studēju
- Students

- nav profesionālas darbības privātā sektorā
- Valsts pārvalde
- pašvaldība
- nav
- zinātnisks institūts

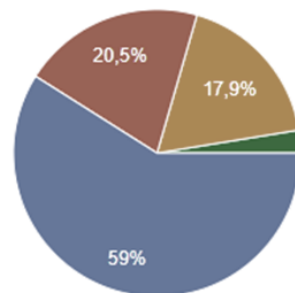

IV REĢISTRĀCIJAS APTAUJAS REZULTĀTI

Dzīvesvieta pēc tipoloģiskās grupas (līdz divām atbildēm)

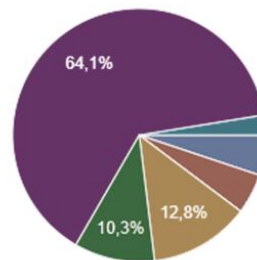
39 atbildes

- Urbanizēta pilsētvide (pilsēta: blīva apbūve, apdzīvojums)
- Dalēji urbanizēta (mazpilsēta: vidēji blīva apbūve, apdzīvojums)
- Mazpārveidota vide (ciems, viensēta: izklīdēta, zema blīvuma apbūve, apdzīvojums)
- Īpašas nozīmes vērtību un / vai statusa teritorija vai vieta (kultūras un / vai dabas mantojums)

Jūsaprāt, plānojot attīstību, kuru no ekosistēmu pakalpojumu pieejas soļiem būtu visbūtiskāk veikt Jūsu dzīvesvietas tipoloģiskās grupas teritorijā (vietā)? (var būt vairākas atbildes)

39 atbildes

- Ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu (pieejamo pakalpojumu / vērtību ap...)
- Ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu (pieejamo pakalpojumu / vērtību vē...
- Attīstības scenāriju modelēšanu, balstoties uz pieejamiem un / vai ja...
- Lēmumu pieņemšanu, balstoties uz pieejamiem un / vai jauniegūtiem da...
- Visus iepriekš minētos soļus
- Nevienu, ieteicama cita pieeja

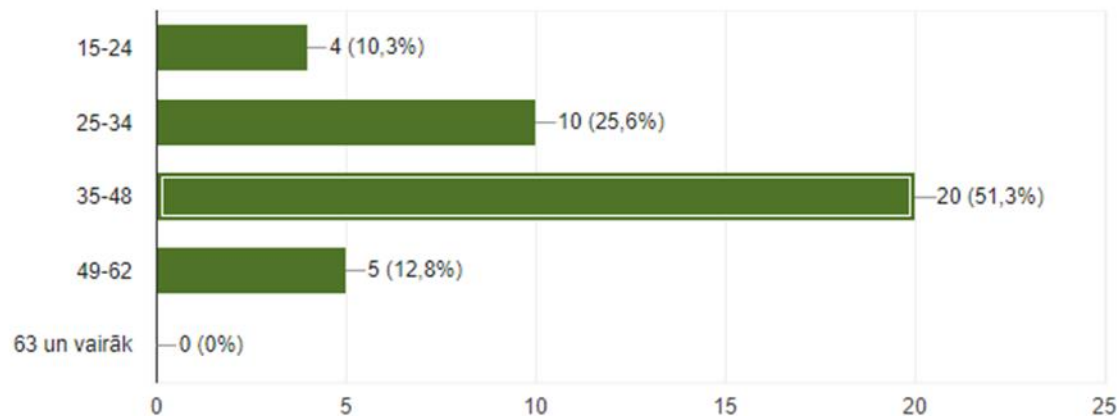

IV REĢISTRĀCIJAS APTAUJAS REZULTĀTI

Vecuma grupa

39 atbildes

V NĀKAMIE SOĻI STRATĒGISKO REKOMENDĀCIJU LATVIJAI

IZSTRĀDES PROCESĀ: ekspertu konsultatīvās atbalsta grupas sanāksme, specializēto rekomendāciju izstrāde adresātiem un TAP rīks

- Nacionālā līmenī – politika, ietvars
 - Reģionālā līmenī – koordinējošā loma, lai ietvars pašvaldību līmenī tiek īstenots saskaņoti, sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām, reģionu un nacionāliem mērķiem
 - Vietējais līmenis – īstenošana, sadarbība
-
- Visi soļi, visos līmeņos, vienoti principi, dažādas pieejas un detalizācijas pakāpes.

Paldies!

Ieskaties <http://ekosistemas.daba.gov.lv>

